

Міністэрства адукацыі Рэспублікі Беларусь
Вучэбна-метадычнае аб'яднанне па адукацыі ў галіне культуры і мастацтваў

ЗАЦВЯРДЖАЮ

Першы намеснік
Міністра адукацыі
Рэспублікі Беларусь

_____ А. Г. Бахановіч

_____ /пр.
Рэгістрацыйны № _____

СУЧАСНАЯ ЗАМЕЖНАЯ КУЛЬТУРАЛОГІЯ

**Прыкладная вучэбная праграма па вучэбнай дысцыпліне
для спецыяльнасцей**

6-05-0314-02 Культуралогія

6-05-0314-03 Сацыяльна-культурны менеджмент і камунікацыі

УЗГОДНЕНА

Начальнік аддзела ўстаноў
адукацыі Міністэрства культуры
Рэспублікі Беларусь

_____ М. Б. Юркевіч

Старшыня вучэбна-метадычнага
аб'яднання па адукацыі ў галіне
культуры і мастацтваў

_____ Н. У. Карчэўская

УЗГОДНЕНА

Начальнік Галоўнага ўпраўлення
прафесійнай адукацыі
Міністэрства адукацыі
Рэспублікі Беларусь

_____ С. М. Пішчоў

Прарэктар па навукова-метадычнай
рабоце дзяржаўнай установы адукацыі
«Рэспубліканскі інстытут вышэйшай
школы»

_____ І. У. Цітовіч

Эксперт-нормакантралёр

СКЛАДАЛЬНІКІ:

А. А. Крыштаносава, дацэнт кафедры культуралогіі ўстановы адукацыі «Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт культуры і мастацтваў», кандыдат культуралогіі, дацэнт;

Ю. І. Кнацько, дацэнт кафедры культуралогіі ўстановы адукацыі «Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт культуры і мастацтваў», кандыдат культуралогіі, дацэнт

РЭЦЭНЗЕНТЫ:

кафедра маладзёжнай палітыкі і сацыякультурных камунікацый дзяржаўнай установы адукацыі «Рэспубліканскі інстытут вышэйшай школы»;

Т. В. Карнажыцкая, старшы навуковы супрацоўнік дзяржаўнай навуковай установы «Інстытут філасофіі Нацыянальнай акадэміі навук Беларусі», кандыдат культуралогіі, дацэнт

РЭКАМЕНДАВАНА ДА ЗАЦВЯРДЖЭННЯ Ё ЯКАСЦІ ПРЫКЛАДНАЙ:

кафедрай культуралогіі ўстановы адукацыі «Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт культуры і мастацтваў» (пракакол № 12 ад 26.06.2024);

прэзідыумам навукова-метадычнага савета ўстановы адукацыі «Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт культуры і мастацтваў» (пракакол № 6 ад 17.07.2024);

навукова-метадычным саветам па культуралогіі і сацыяльна-культурнай дзейнасці, сацыяльна-культурным менеджменце і камунікацыях вучэбна-метадычнага аб'яднання па адукацыі ў галіне культуры і мастацтваў (пракакол № 1 ад 26.09.2024)

Адказы за рэдакцыю: В. Б. Кудласевіч

Адказы за выпуск: А. А. Крыштаносава

ТЛУМАЧАЛЬНАЯ ЗАПІСКА

Культура з'яўляецца духоўным кампанентам дзейнасці чалавека, які забяспечвае розныя сферы жыццядзейнасці грамадства. У культуры знаходзіць праяўленне дыферэнцыраванасць і сістэмнасць грамадскага жыцця, якія падтрымліваюць адзінства грамадства, пераемнасць і яго развіццё.

Прыярытэтнымі напрамкамі развіцця сістэмы вышэйшай адукацыі з'яўляюцца яе гуманітарызацыя, пад'ём агульнай культуры будучых спецыялістаў. Ва ўмовах глабалізацыі вывучэнне сусветнай культуры – пры веданні сваёй, нацыянальнай – набывае асаблівае значэнне. Веданне тэорыі і гісторыі культуры дазваляе далучыцца да духоўнага вопыту старэйшых пакаленняў, стварае патэнцыяльныя магчымасці для ўсебакавога развіцця асобы і фарміравання агульначалавечых ідэалаў. Праз культуру можна далучыць маладых людзей да аксіялагічнага боку быцця. Важнейшую рысу культуры – яе пераемнасць – можна рэалізаваць толькі сістэматызаваным, лагічна пабудаваным вучэбным працэсам. Самастойна авалодаць скарбамі сусветнай культуры, нягледзячы на ўсе сучасныя тэхналогіі, немагчыма. Акрамя таго, сёння ні адна з'ява, што мае дачыненне да гуманітарнай сферы, не можа быць разгледжана без культуралагічнага кантэксту: без яго любы дыскурс ужо будзе няпоўным. У сувязі з гэтым асаблівае значэнне набывае сістэматычнае і планамернае вывучэнне студэнтамі ўстаноў вышэйшай адукацыі «Сучаснай замежнай культуралогіі» – адной з базавых вучэбных дысцыплін у сістэме вышэйшай культуралагічнай адукацыі. Выхаванне культурай – гэта ўзнаўленне памяці духоўных вытокаў, фарміраванне нацыянальнага светапогляду.

Вучэбная праграма па вучэбнай дысцыпліне «Сучасная замежная культуралогія» складзена для студэнтаў устаноў вышэйшай адукацыі па спецыяльнасцях агульнай вышэйшай адукацыі 6-05-0314-02 Культуралогія, 6-05-0314-03 Сацыяльна-культурны менеджмент і камунікацыі ў адпаведнасці з адукацыйнымі стандартамі і прыкладнымі вучэбнымі планами і ўлічвае папярэдне атрыманыя веды па наступных вучэбных дысцыплінах: «Тэорыя культуры», «Гісторыя культуры», «Этнакультуралогія», «Метадалогія культуралагічных ведаў», «Сучасныя галіны культуралагічных ведаў» і г. д., а таксама веданне ў цэлым асаблівасцей культурных эпох і навукова-даследчых напрамках.

Мэта вучэбнай дысцыпліны – паглыбенне сістэмы ведаў па тэорыі і гісторыі культуры і раскрыццё сутнасці культуры і заканамернасцей яе дынамікі.

Задачамі дысцыпліны з'яўляюцца:

- выяўленне ўсеагульных заканамернасцей функцыянавання культуры;
- вызначэнне месца і ролі культуры ў цэлым і яе асноўных структурных элементаў у дынаміцы развіцця;
- асэнсаванне асаблівасцей розных тыпаў культуры, перспектывы духоўнага развіцця чалавецтва;
- вывучэнне гісторыі сусветнай культуры як сістэмы, як цэласнасці;
- паказ значэння міфалогіі, філасофіі, мастацтва, рэлігіі, навукі як унікальных каштоўнасцей чалавецтва.

У адпаведнасці з адукацыйнымі стандартамі вышэйшай адукацыі АСВА 6-05-0314-02-2023 па спецыяльнасці агульнай вышэйшай адукацыі 6-05-0314-02 Культуралогія, АСВА 6-05-0314-03-2023 па спецыяльнасці агульнай вышэйшай адукацыі 6-05-0314-03 Сацыяльна-культурны менеджмент і камунікацыі ў выніку вывучэння вучэбнай дысцыпліны «Сучасная замежная культуралогія» студэнт павінен набыць наступную *ўніверсальную кампетэнцыю*:

- Валодаць высновамі даследчай дзейнасці, ажыццяўляць пошук, аналіз і сінтэз інфармацыі.

Таксама студэнты павінны набыць наступныя *базавыя прафесійныя кампетэнцыі*:

- Аналізаваць гісторыка-культурны працэс, разумець заканамернасці фарміравання культурна-творчых характарыстык асобы, ладу думкі і дзейнасці чалавека, які жыве ў гістарычна-канкрэтным грамадстве.
- Аналізаваць этнакультурную спецыфіку традыцыйнай культуры Беларусі, этнічных працэсаў у Беларусі і ў сучасным свеце.

У рамках адукацыйнага працэсу па вучэбнай дысцыпліне студэнт павінен не толькі набыць тэарэтычныя і практычныя веды, уменні і навыкі па спецыяльнасці, але і развіць свой каштоўнасна-асобасны, духоўны патэнцыял, сфарміраваць якасці патрыёта і грамадзяніна, гатовага да актыўнага ўдзелу ў эканамічным, вытворчым і сацыяльна-культурным жыцці краіны.

Прыкладнымі вучэбнымі планами на вывучэнне вучэбнай дысцыпліны «Сучасная замежная культуралогія» ўсяго прадугледжана 92 гадзіны, з іх 54 гадзіны – аўдыторныя заняткі. Прыкладнае размеркаванне аўдыторных гадзін па відах заняткаў: 16 гадзін – лекцыі, 38 гадзін – семінарскія заняткі.

Рэкамендаваная форма бягучай атэстацыі студэнтаў – эсэ. Рэкамендаваная форма прамежкавай атэстацыі студэнтаў – экзамен.

ПРЫКЛАДНЫ ТЭМАТЫЧНЫ ПЛАН

Нумар тэмы	Назва тэмы	Колькасць аўдыторных гадзін	
		лекцыі	семінарскія заняткі
	Уводзіны	2	
1.	Папярэднікі сучаснай замежнай культуралогіі: А. Шапенгаўэр, Ф. Ніцшэ, С. К’еркегор	2	4
2.	Псіхааналіз і культура. Сучасныя інтэрпрэтацыі З. Фрэйда і К.-Г. Юнга. Неафрэйдызм Э. Фрома, К. Хорні і інш. Гуманістычная і экзістэнцыяльная думка ў псіхалогіі		6
3.	Экзістэнцыяльныя канцэпцыі культуры. Рэлігійны экзістэнцыялізм. Атэістычны экзістэнцыялізм Ж.-П. Сартра і А. Камю. Экзістэнцыяльная анталогія М. Хайдэгера	2	6
4.	Персаналісцкія і дыялагічныя канцэпцыі культуры. Сімвалічны і інтуітыўны характар асобы і культуры. Антрапалагічныя канцэпцыі генезісу культуры і чалавека (культурна-філасофскі падыход)		4
5.	Антрапалагічныя канцэпцыі культуры і чалавека		2
6.	Школа «Культура і Асоба». Структурная антрапалогія К. Леві-Строса. Культурна-гістарычная псіхалогія М. Коўла	2	4
7.	Семіятычныя і герменеўтычныя канцэпцыі культуры	2	2
8.	Асноўныя парадыгмальныя ўстаноўкі постмадэрнізму	2	4
9.	Праблемы культурнай прагностыкі ў культуралогіі XX – пачатку XXI ст. Мадэліраванне альтэрнатыў культуры будучыні	2	4
10.	Кагнітыўная антрапалогія	2	2
Усяго...		16	38

ЗМЕСТ ВУЧЭБНАГА МАТЭРЫЯЛУ

Уводзіны

Значэнне дысцыпліны «Сучасная замежная культуралогія» ў працэсе падрыхтоўкі кадраў для сацыякультурнай сферы. Прадмет, сувязі дадзенай вучэбнай дысцыпліны. Віды вучэбных заняткаў і формы кантролю.

Сучасная замежная культуралогія: канцэпцыі, праблемныя напрамкі, метадалагічныя падыходы. Сучасная замежная культуралогія як навука і вучэбная дысцыпліна; яе прадмет і роля ў сістэме навук аб культуры. Асноўныя праблемы заходняй культуры і крызіс каштоўнасцей. Культуралогія як знаходжанне шляхоў выхаду з крызісу еўрапейскай самасвядомасці. Сучасныя падыходы да даследавання культуры. Тэндэнцыі развіцця замежнай культуралогіі ў XX– пачатку XXI ст. Месца дысцыпліны ў гуманітарных ведах на мяжы стагоддзяў. Прыкладны (прагнастычны) аспект даследаванняў замежных культуралагаў.

Гуманітарныя веды і пошук метадалогіі. «Філасофія каштоўнасцей» В. Віндэльбанда. «Навукі аб прыродзе» і «навукі аб культуры»: розніца мэт і метадаў. В. Дзільтэй: гуманітарныя веды як сфера «навук пра дух». Увядзенне катэгорыі «жыццё» ў культурфіласофскую рэфлексію. «Разуменне» як падыход да даследавання культуры. Разуменне і інтэрпрэтацыя. «Сацыялогія разумення» М. Вебера. Сэнс як катэгорыя культуры. Тыпы сэнсаўтваральнага дзеяння ў культурах. Метад «ідэальнага тыпу». «Пратэстанцкая этыка і дух капіталізму».

Тэма 1. Папярэднікі сучаснай замежнай культуралогіі:

А. Шапенгаўэр, Ф. Ніцшэ, С. К'еркегор

А. Шапенгаўэр «Свет як воля і ўяўленне». Адмаўленне ідэі разумнага светапарадку. Воля да жыцця – моц, якая рухае светабудову. Хрысціянства і культура. «Філасофія жыцця» і культуралагічная канцэпцыя Ф. Ніцшэ. «Воля да ўлады». Антрапалогія Ф. Ніцшэ. Канцэпцыі «вечнага вяртання» і «звышчалавека», іх сувязь. Крызіс культуры і роля хрысціянства ў ім. «Пераацэнка каштоўнасцей» як шлях да стварэння новай культуры. «Дыянісійскае» і «апалонаўскае» – першасныя асновы ў культуры. С. К'еркегор «Страх і трапятанне». Абсурд як шлях да ісціны і творчасці. Вера як сэнс культуры. Уплыў С. К'еркегора на экзістэнцыялізм.

**Тэма 2. Псіхааналіз і культура. Сучасныя інтэрпрэтацыі
3. Фрэйда і К.-Г. Юнга. Неафрэйдызм Э. Фрома, К. Хорні і інш.
Гуманістычная і экзістэнцыяльная думка ў псіхалогіі**

Псіхааналітычныя канцэпцыі культуры: свядомая і несвядомая матывацыя паводзін чалавека і соцыуму. Уплыў ідэй Фрэйда і Юнга на культуралогію XX ст.

Неафрэйдызм. Культуралагічная канцэпцыя Э. Фрома. Разрыў чалавека з прыродай і набыццё культурнай ідэнтычнасці. Модусы асобы – «мець» і «быць». Рысы культуры індустрыяльнага грамадства. «Хворае» і «здорае» грамадства. К. Хорні: культура як фактар неўрозаў. Тыпы ўнутраных канфліктаў заходняй цывілізацыі. «Пазітыўны» псіхааналіз А. Х. Маслоу. Паняцце самаактуалізацыі. Прагрэсіўныя і рэгрэсіўныя каштоўнасныя арыентацыі. Пікавае перажыванне і творчасць. «Логатэрапія» В. Э. Франкла. Сэнс – універсальная матывацыя асобы. Тыпы культурных каштоўнасцей.

**Тэма 3. Экзістэнцыяльныя канцэпцыі культуры. Рэлігійны
экзістэнцыялізм. Атэістычны экзістэнцыялізм Ж.-П. Сартра і А. Камю.
Экзістэнцыяльная анталогія М. Хайдэгера**

Жыццё як цэнтральнае паняцце экзістэнцыяльнай рэфлексіі. Асноўныя экзістэнцыяліі: быццё, свабода, трывога, нішто і інш. Тыпы экзістэнцыяльнай культуралогіі – рэлігійны і атэістычны: рознае і супольнае ў іх.

Рэлігійны экзістэнцыялізм. «Інтэгральны гуманізм» Ж. Марытэна: сумяшчэнне антрапацэнтрызму, хрысціянства і сацыялізму. «Трагічная мудрасць» Г. А. Марселя. Абяцанне як аснова культурнага дзеяння. Экзістэнцыяльная камунікацыя К. Т. Ясперса. Узроўні чалавечага быцця. Этапы гісторыі і канцэпцыя «восевага часу». Планетарная камунікацыя і сусветная культура.

Экзістэнцыялізм М. Хайдэгера. «Быццё-ў-магчымасці» і праблема мастацтва. Катэгорыі «зручнага» і «клопату». «Dasein» (тут-быццё) і «Man». «Услухоўванне ў голас быцця» як культурная функцыя чалавека. «Мова ёсць дом быцця».

Атэістычны экзістэнцыялізм. Ж.-П. Сартр: канцэпцыя аўтарства. Свабода выбару і адказнасць чалавека. «Экзістэнцыялізм – гэта гуманізм». «Быццё пад позіркам Іншага». Пагранічная сітуацыя. А. Камю: «абсурд» і выбар асабістай пазіцыі. «Абсурдны бунт». Гісторыка-культурныя формы бунту.

Тэма 4. Персаналісцкія і дыялагічныя канцэпцыі культуры. Сімвалічны і інтуітыўны характар асобы і культуры. Антрапалагічныя канцэпцыі генезісу культуры і чалавека (культурна-філасофскі падыход)

Персаналісцкая канцэпцыя культуры. Перспектывізм, рацыявіталізм, «новая эстэтыка». «Чалавек-маса» ў XX ст. Крытыка масавай культуры. «Новае мастацтва».

Дыялагічная культурфіласофія М. Бубера («Я і Ты», «Дыялог»). Культурныя ўстанаўленні «Я–Ты», «Я–Яно». Дыялог як эмпатычныя адносіны. Дыялог з людзьмі і з Богам – межы перакрываўванняў. Канцэпцыя аўтэнтых стасункаў паміж асобамі і культурамі Э. Левінаса. Дыялог як сродак стварэння культурных сэнсаў. Каштоўнасць Іншага. Прынцып «асіметрыі дыялагічнай прасторы».

Тэма 5. Антрапалагічныя канцэпцыі культуры і чалавека

Інтуітывізм А. Бергсана. Інтэлект і інтуіцыя ў культуры. Культура і творчая эвалюцыя. «Дзве крыніцы маралі і рэлігіі»: «закрытыя» і «адкрытыя» мараль і рэлігія.

Сімвалічная канцэпцыя Э. Касірэра. «Філасофія сімвалічных форм»: мова, міф, рэлігія і навука як формы пазнання. Функцыя сімвалізацыі як аснова культуры. Чалавек як *animal symbolicum* (істота сімвалічная). Сімвал і міф. Сучасныя віды міфаў.

Антрапалагічныя канцэпцыі М. Шэлера і А. Гелена. М. Шэлер «Стан чалавека ў Космасе». Чалавек і жывёла: межы адрознення. «Светаўспрыманне» – якасць асобы. Формы самабыцця прыроды і культуры. А. Гелен («Аб сістэматыцы антрапалогіі»): чалавек – істота, якая вызначаецца недахопамі. Гісторыя, культура і інстытуцыі як сродкі чалавечай адаптацыі. Функцыі мовы ў культуры.

Тэма 6. Школа «Культура і Асоба». Структурная антрапалогія

К. Леві-Строса. Культурна-гістарычная псіхалогія М. Коўла

Амерыканская антрапалагічная школа «Культура і Асоба». Тэзіс культурнага рэлятывізму Ф. Боаса. Канцэпцыі «асноўнай асобаснай структуры» і «мадальнай асобы». Паняцце «культура» (А. Л. Кробер, К. Клакхан). К. Клакхан: амерыканская і сусветная культуры вачамі антраполага. Р. Бенедыкт: «этас» і «патэрны» культуры. Метад *at a distance*: «Хрызантэма і меч». М. Мід: сацыялізацыя дзяцей, сацыяльныя ролі, сям'я і шлюб («Сталенне на Самоа»). Тыпалогія культур М. Мід. Параўнальны аналіз нацыянальных характараў.

Структурная антрапалогія К. Леві-Строса. Праблема станаўлення грамадства і фарміравання мыслення. Пошукі логікі функцыянавання

нерэфлектыўных пластоў псіхікі ў культурах. Рэінтэграцыя культуры ў прыроду. Канцэпты структурнай антрапалогіі: структура, мова, бессвядомае. Метад бінарных апазіцый. Культуры «халодныя» і «гарачыя». Даследаванне міфаў.

Культурна-гістарычная псіхалагічная антрапалогія М. Коўла. Культура як сукупнасць артэфактаў. Матэрыяльнае і сімвалічнае ў артэфакце. Культурныя схемы і сцэнарыі. К. Гірц: інтэрпрэтатыўны падыход да культурных з'яў. Семіятычны характар культуры. Сэнсаўтваральная функцыя культуры.

Тэма 7. Семіятычныя і герменеўтычныя канцэпцыі культуры

Семіётыка культуры як навука аб знакавым характары культуры. Міф, рытуал, мастацтва як мовы культуры. Семіётыка і структуралізм. Р. Барт аб мэтах семіятычнага даследавання. «Смерць аўтара» і галоўная роля тэксту. «Гіпотэза лінгвістычнай адноснасці» Э. Сепіра і Б. Л. Уорфа. Пабудова культуры, адпавядаючай пэўнай мадэлі мовы. Моўныя патэрны як стэрэатыпы культуры. Герменеўтыка і «разуменне» культуры. Культура як тэкст. Г. Г. Гадамер «Ісціна і метада». Разуменне і інтэрпрэтацыя. Дыялагічнасць тэксту і раўнапраўе інтэрпрэтацый. «Герменеўтычнае кола». Фенаменалагічная герменеўтыка П. Рыкёра. Рэгрэсіўна-прагрэсіўны метада. Моўны характар чалавека як суб'екта культуры.

Школа аналаў: гісторыя і культура. Паняцце «татальная гісторыя». Свядомае і бессвядомае ў гісторыі культуры. Ментальнасць і карціна свету. Сацыякультурныя сродкі пераемнасці ментальных уяўленняў. Культуралагічны характар гісторыі ментальнасцей. Асноўныя напрамкі гісторыі ментальнасцей.

Тэма 8. Асноўныя парадыгмальныя ўстаноўкі постмадэрнізму

Постмадэрнізм як феномен культуры XX ст. Вытокі постмадэрнізму, яго асноўныя версіі. Структуралізм і постструктуралізм; мадэрнізм і постмадэрнізм. Прынцыпы постмадэрнізму (адмаўленне ад «заканадаўчага розуму» і «логацэнтрызму», «смерць аўтара», панаванне тэксту, разбурэнне структуры знака, цытатнасць, інтэрпрэтацыя і плюралізм і інш.). Асноўныя канцэпты постмадэрнізму: дыкурс, эпістэма, дэканструкцыя, рызома, сімулякр і інш.

Тэарэтыкі постмадэрнізму аб культуры. М. Фуко. Дыкурс і эпістэма; бессвядомы характар эпістэмы. Культурныя эпохі і іх эпістэмы. Моўнае мысленне і ўладарныя стратэгіі. Праблематычнасць чалавека. Ж. Дэрыда: свет як тэкст. Дэканструкцыя. Кантэкст і «след». Ж. Бадрыяр пра сімулякры.

Сімулятыўнасць у культуры. Ж. Дэлёз і Ф. Гватары («Рызомы»). Прынцыпы рызома.

Тэма 9. Праблемы культурнай прагностыкі ў культуралогіі

XX – пачатку XXI ст. Мадэліраванне альтэрнатыў культуры будучыні

Футуралогія як навука прагназавання будучыні чалавецтва і культуры. Стратэгіі футуралогіі: алармісцкая і прагрэсісцкая.

Э. Тофлер («Футурашок»). Параметры сучаснасці. Паняцце футурашоку. Свабода выбару як крыніца нестабільнасці. Магчымыя змены культуры будучыні. Стратэгіі выхавання чалавека, здольнага да прыняцця змен. Ф. Фукуяма («Канец гісторыі і апошні чалавек»). Распаўсюджанне ідэалаў Захаду. Дэградацыя самазадаволенага чалавека. С. Хантынгтан («Сутыкненне цывілізацый»). Цывілізацыйны падыход да будучыні. Роля рэлігійных каштоўнасцей у цывілізацыях. «Цывілізацыйная ідэнтычнасць» і роля мяжы. Нацыярэнесанс. Эрозія культуры. Шляхі да талерантнасці. У. Бек аб «грамадствах рызыкі».

Тэма 10. Кагнітыўная антрапалогія

Сучасная замежная культуралогія: разнастайнасць, полістылізм, інтэрпрэтатыўнасць. Стварэнне культуралагічных мадэлей будучыні: выпрацоўка шляхоў быцця асобы і грамадства ў сучасным свеце. Міждысцыплінарны характар сучаснай культуралогіі, экзістэнцыяльна-антрапалагічная скіраванасць. Стратэгіі «разумення» народаў і культур. Персаналізм і культура асобы. Cultural studies і сучасныя напрамкі культуралогіі. Замежная культуралогія аб шляхах і механізмах пераадолення крызісу культуры і стварэння «новага гуманізму».

ІНФАРМАЦЫЙНА-МЕТАДЫЧНАЯ ЧАСТКА

Літаратура

Асноўная

1. Борзова, Е. П. Сравнительная культурология : учебник для студентов высших учебных заведений, обучающихся по гуманитарным направлениям / Е. П. Борзова. – 2-е изд., перераб. и доп. – М. : Юрайт, 2021. – 554 с. – С. 17–33, 178–193, 245–376.
2. Кармин, А. С. Культурология / А. С. Кармин. – СПб. : Питер, 2001. – 464 с. – С. 17–26, 376–398.
3. Лотман, Ю. М. Семиосфера / Ю. М. Лотман. – СПб. : Искусство, 2000. – 704 с. – С. 241–316, 487–515.
4. Махлина, С. Т. Семиотика культуры повседневности : учебник для студентов высших учебных заведений, обучающихся по гуманитарным направлениям / С. Т. Махлина. – 2-е изд., доп. – М. : Юрайт, 2020. – 253 с. – С. 143–158, 225–243.
5. Смолік, А. І. Культуралогія: тэорыя культуры: вучэб. дапам. / А. І. Смолік, Л. К. Кухто. – Мінск : Беларус. дзярж. ун-т культуры і мастацтваў, 2008. – 281 с. – С. 123–145, 214–269.
6. Усовская, Э. А. Постмодернизм в культуре XX в. / Э. А. Усовская. – Минск : БГУ, 2003. – 63 с.

Дадатковая

1. Барт, Р. Избранные работы: семиотика. Поэтика / Р. Барт. – М. : Прогресс : Универс : Рея, 1989. – 616 с.
2. Борко, Т. И. Культурная антропология: учебник для вузов / Т. И. Борко. – М. : Юрайт, 2022. – 209 с.
3. Бромлей, Ю. В. Очерки теории этноса / Ю. В. Бромлей. – М. : Наука, 1983. – 412 с.
4. Вебер, М. Избранное: протестантская этика и дух капитализма / М. Вебер // Избранные произведения. – М. : Рос. полит. энцикл., 2006. – 651 с.
5. Гумилев, Л. Этногенез и биосфера Земли / Л. Гумилев. – М. : Мишель и Ко, 1991. – 439 с.
6. Гуссерль, Э. Кризис европейского человечества и философия / Э. Гуссерль // Культурология. XX век: антология. – М. : Юрист, 1995. – С. 297–330.
7. Каган, М. С. Философская теория ценностей / М. С. Каган. – СПб. : Петрополис, 1997. – 205 с.

8. Камю, А. Бунтующий человек / А. Камю. – М. : Политиздат, 1990. – 415 с.
9. Ницше, Ф. Рождение трагедии, или Эллинство и пессимизм / Ф. Ницше // Ницше Ф. Сочинения : в 2 т. – М. : Мысль, 1990. – Т. 1. – С. 47–158.
10. Ортега-и-Гассет, Х. Восстание масс / Х. Ортега-и-Гассет // Х. Ортега-и-Гассет. Избранные труды. – М. : Весь мир, 2000. – 704 с.
11. Сартр, Ж. П. Экзистенциализм – это гуманизм / Ж. П. Сартр // Сумерки богов. – М., 1989. – С. 91–104.
12. Соловьев, М. В. Культурология : учебник для вузов / М. В. Соловьев. – М. : Директ-медиа, 2019. – 670 с.
13. Тайлор, Э. Б. Первобытная культура / Э. Б. Тайлор. – М. : Наука, 1989. – 612 с.
14. Тейяр де Шарден, П. Феномен человека / П. Тейяр де Шарден. – М. : Наука, 1987. – 240 с.
15. Тойнби, А. Дж. Постижение истории / А. Дж. Тойнби. – М. : Прогресс, 1991. – 640 с.
16. Тоффлер, Э. Третья волна / Э. Тоффлер. – М. : АСТ, 2002. – 776 с.
17. Тоффлер, А. Футурошок / А. Тоффлер. – СПб. : Лань, 1997. – 464 с.
18. Уайт, Л. Избранное: наука о культуре / Л. Уайт. – М. : РОССПЭН, 2004. – 960 с.
19. Фрейд, З. Психоаналитические этюды / З. Фрейд. – М. : АСТ, 2004. – 220 с.
20. Фромм, Э. Человек для себя. Иметь или быть? / Э. Фромм. – Минск : Коллегиум, 1997. – 253 с.
21. Фуко, М. Слова и вещи: археология гуманитарных наук / М. Фуко. – СПб. : А-сад, 1994. – 408 с.
22. Хайдеггер, М. Время и бытие / М. Хайдеггер. – М. : Республика, 1993. – 447 с.
23. Хантингтон, С. Столкновение цивилизаций / С. Хантингтон. – М. : АСТ, 2003. – 603 с.
24. Хёйзинга, Й. Осень Средневековья / Й. Хёйзинга. – М. : Наука, 1988. – 544 с.
25. Юнг, К.-Г. Психология бессознательного / К.-Г. Юнг. – М. : Канон, 1994. – 320 с.

Пералік рэкамендаваных сродкаў дыягностыкі

Да эфектыўных педагагічных методак і тэхналогій, якія садзейнічаюць далучэнню студэнтаў да пошуку і выкарыстання ведаў, набыццю вопыту самастойнага вырашэння праблем сацыякультурнай практыкі, адносяцца:

- тэхналогіі праблемна-модульнага навучання;
- тэхналогіі вучэбна-даследчай дзейнасці;
- праектныя тэхналогіі;
- камунікатыўныя тэхналогіі;
- гульнявыя тэхналогіі;
- метады аналізу канкрэтных сітуацый.

Для кіравання адукацыйным працэсам і арганізацыі кантрольна-ацэначнай дзейнасці выкладчыкам рэкамендуецца выкарыстоўваць рэйтынжавыя, крэдытна-модульныя сістэмы ацэнкі вучэбнай і даследчай дзейнасці студэнтаў, варыятыўныя мадэлі кіруемай самастойнай працы, вучэбна-метадычныя комплексы.

У мэтах фарміравання неабходнай сацыяльна-асобаснай і сацыяльна-прафесійнай кампетэнтнасці выпускніка ў практыку правядзення семінарскіх заняткаў мэтазгодна ўкараняць методыкі актыўнага навучання, дыскусійныя формы, а таксама магчыма выкарыстоўваць крытэрыяльна-арыентаваныя тэсты.

Метадычныя рэкамендацыі па арганізацыі і выкананні самастойнай работы студэнтаў

Роля і месца самастойнай работы ў вучэбна-выхаваўчым працэсе вызначаецца сучаснымі патрабаваннямі да выпускніка, неабходнасцю павышэння якасці адукацыі і адначасова змяншэння часу, энерга- і працазатрат выкладчыка і студэнта на падрыхтоўку да традыцыйных лекцыйных, семінарскіх, практычных і іншых заняткаў, патрабаваннямі да ўваходжання ў сусветную адукацыйную прастору. Усё гэта ўплывае на вызначэнне статусу самастойнай работы студэнтаў як абавязковага базавага элемента прафесійнай падрыхтоўкі спецыялістаў сацыякультурнай сферы.

Для павышэння эфектыўнасці неабходна прытрымлівацца наступных рэкамендацый:

- вызначыць у пачатку семестра ключавыя тэмы фундаментальнай культуралогіі, якія садзейнічаюць фарміраванню прафесіянальнай і асобнай кампетэнтнасці спецыяліста;
- правільна арганізаваць самастойную работу;
- ажыццяўляць сістэматычны міжсесійны кантроль за СРС і кіраўніцтва ёю;
- стварыць спрыяльныя ўмовы для яе здзяйснення;
- рэкамендаваць неабходную вучэбную, навуковую літаратуру, перыядычныя выданні культуралагічнага профілю;
- праводзіць пры неабходнасці кансультаванне і карэкцыю памылак студэнтаў, якія дапускаюцца ў працэсе самастойнага вывучэння вызначаных тэм;
- падвесці вынікі самастойнага засваення студэнтамі пытанняў вызначаных тэм, выкарыстоўваючы розныя формы кантролю (тэсты, калёквіумы, сціслыя пісьмовыя работы, прэзентацыі і інш.).

Вучэбнае выданне

СУЧАСНАЯ ЗАМЕЖНАЯ КУЛЬТУРАЛОГІЯ

**Прыкладная вучэбная праграма па вучэбнай дысцыпліне
для спецыяльнасцей
6-05-0314-02 Культуралогія
6-05-0314-03 Сацыяльна-культурны менеджмент і камунікацыі**

Карэктар В. Б. Кудласевіч
Тэхнічны рэдактар Л. М. Мельнік

Падпісана ў друк 2025. Фармат 60x84 ¹/₁₆.
Папера офісная. Лічбавы друк.
Ум. друк. арк. . Ул.-выд. арк. . Тыраж экз. Заказ .

Выдавец і паліграфічнае выкананне:
установа адукацыі
«Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт культуры і мастацтваў».
Пасведчанне аб дзяржаўнай рэгістрацыі выдаўца, вытворцы,
распаўсюджвальніка друкаваных выданняў № 1/177 ад 12.02.2014.
ЛП № 02330/456 ад 23.01.2014.
Вул. Рабкораўская, 17, 220007, г. Мінск.